

[Aksel Larsen.]

ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch og hans Meningsfæller — det gælder vel alle tre Forligspartier — er saa bange for Kravet om positiv Tillidserklæring til en Regering eller Minister og anser det for saa ødelæggende og lemlæstende for Folkestyret i Danmark, men kan gaa med til Kravet om, at der i hvert Fald ikke skal kunne udtales Mistillid til vedkommende, er det dog temmelig let at stille Underændringsforslag til det Ændringsforslag, vi har stillet, eller udarbejde et helt nyt Ændringsforslag til de ærede Partiers Forfatningsforslag. Saa naar man i hvert Fald et Fremskridt fra den nuværende Tilstand, hvor der intet som helst staar, og hvor Kongen har absolut suveræn Ret til at udnævne hvem han vil til Ministre og regere med dem uden Hensyn til, hvad Rigsdagen mener. Jeg ved ikke, om nogen derovre siger nej, eller om det er privat Samtale, der foregaar; hvis der er nogen som siger nej, kan de være ganske rolige, for jeg skal nok komme ind paa Spørgsmaalet.

Der siges, at det er Sædvane, at Kongen ikke udnævner en Regering, der ikke har Flertal paa Rigsdagen. Jeg ved godt, at det er Sædvane, det har det været før, og Sædvanen er blevet brudt. Det var ikke Sædvane indtil 1901, og i den Henseende saa Grundloven jo nogenlunde lige saadan ud før 1901 som efter 1901. Før 1901 var det Sædvane, at Kongen udnævnte Mindretalsregeringer, og det har han Ret til efter Grundloven. Men efter 1901 indførtes der den nye Sædvane, at Kongen udnævnte Regeringer, som havde Flertal i Folketinget eller i hvert Fald ikke stod over for et Flertal i Folketinget, som var decideret imod Regeringen. Det kaldte man Folketingsparlamentarisme, og det gik indtil 1920. Jeg er nødt til at komme ind paa disse Ting, fordi Statsministeren ved første Behandling af Sagen fremkom med en Udtalelse — jeg kan ikke citere den ordret, for jeg har ikke taget det paagældende Blad af Folketings-tidende med herop, men efter Hukommelsen kan jeg gengive den saaledes, at Statsministeren sagde, at han ikke kunde erindre, at der havde været noget Tilfælde, hvor Kongen havde brudt med Parlamentarismen.

Det kan jeg erindre, for det var dengang Statsministeren var Minister første Gang og blev fyret i Utide og i Strid med, hvad Folketingets Flertal ønskede. Kongen beholdt sig til, at ganske vist havde det siden 1901 været Sædvane, at Kongen ikke udnævner en Regering, der ikke har Flertal paa Rigsdagen, men at der stod i Grund-

loven, at Kongen udnævner og afskediger sine Ministre, og derfor havde han Ret til at afskedige Ministeriet Zahle og udnævne Ministeriet Liebe, og der stod ikke i Grundloven og staar heller ikke i det her foreliggende Forslag til Grundloven, at hvis Kongen gør noget saadant, skal han konstatere, om det nyudnævnte Ministerium har et Flertal bag sig i Folketinget eller i Rigsdagen. Det staar der ikke noget om. Og vi har altsaa det praktiske Eksempel fra 1920, hvor det viste sig, at Sædvanen kunde brydes og blev brudt.

Saa er der noget, man er nødt til at nævne i Sammenhæng med dette. Der findes i Forslaget til Danmarks Riges Grundlov, som der for øvrigt findes i den nuværende Grundlov, Bestemmelser, som tillader Kongen og hans Ministre at regere, og ikke alene være udøvende, men ogsaa være lovgivende Magt, naar Rigsdagen ikke er samlet. Det vil altsaa sige, at Kongen kan anskaffe sig en Regering, som er i Modstrid med Rigsdagens Flertal, og naar Rigsdagen er hjemsendt, fordi f. Eks. en ordinær Samling er afsluttet, saa kan man henholde sig til det, at nu er Rigsdagen ikke inde, og saa maa Regeringen og Kongen træde i Kraft, og saa kan man udstede provisoriske Love, som er stik imod, hvad Rigsdagens Flertal ønsker.

Det er ogsaa noget, som har været prøvet; det er ikke Spøgelser, jeg ser her. Det har været prøvet i en lang Aarrække, øjensynlig endda paa grundlovsstridig Maade, men der skete ikke de paagældende noget derfor. Det har været Tilfældet før. Der er intet som helst i det foreliggende Forfatningsforslag, som kan forhindre det i at blive Tilfældet igen. Nej, man gør endda den nye Forfatning daarligere end den gamle paa dette Punkt. Man bibeholder Bestemmelsen om, at det er Kongen, der indkalder den ordinære Rigsdag og bestemmer, naar den skal slutes. Hvad Indkaldelsen angaar, bestemmes i Grundloven, hvornaar den ordinære Rigsdag skal sammentræde, men hvad Afslutningen angaar, bestemmer Kongen det.

Det finder jeg er forkert. Skal der være Mening i Ordene Demokrati og Folkestyre, maa det være saadan, at Folkets valgte Repræsentanter selv bestemmer, naar de vil samles og naar de finder, at Samlingen kan slutte. Derfor stiller vi ogsaa vort Ændringsforslag Nr. 2 til § 19, Forslaget om, at der i § 19 indføjes et nyt Punktum, saalydende: „Rigsdagssamlingen kan dog ikke slutes, saafremt et Flertal inden for Den Forenede Rigsdag modsætter sig dette.“